

Култът към католическите мъченици на тоталитаризма в България (1944–1989)

Валентин Воскресенски
(Резюме)

Статията е посветена на религиозните практики и политики на памет, свързани с култа към „новите мъченици“ („мъченици на тоталитаризма“) на Католическата църква в България след 1989 г. Изследването използва терминологичен апарат и методология от полето на антропологията на паметта и религията, за да опише процесите по беатификация на епископ Евгений Босилков (беат. 1998 г.) и на отците Камен Вичев, Павел Джиджов, Йосафат Шишков (беат. 2002 г.), о. Фортунат Бакалски, о. Рафаел Пеев и др. Проучването има за цел да осветли основни моменти, свързани с институционализацията на религиозния култ, конструирането на святост, новите религиозни и възпоменателни практики и местата на памет. В статията се анализират почитта към „новите мъченици“ в България, връзката на култа с историята, миналото и политиките на памет като форма на наследство. Използваните наблюдения и примери са добити от теренни проучвания и интервюта, проведени в различни селища от Софийско-Пловдивската и Никополската епархии (основно в градовете София, Пловдив, Раковски, Русе, Белене и село Ореш, Свищовско). Свързаните с култа към „новите мъченици“ реликви, свидетелства за мъченичество, разкази за чудеса, агиографски и иконографски нововъведения, възпоменателни чествания и места на памет са разгледани през идеята за изобретяване на културно-историческо наследство, възраждане на религиозни идентичности и създаване на модели за преработване на травматичната памет от периода на социализма. Изследването се опитва да даде отговор на въпросите – какъв е характерът на тоталитарната мартирология в България и как религиозните култове към „новите мъченици“ изменят религиозното съзнание на католическите общности и тяхната религиозна култура.

Ключови думи: католицизъм; мъченици на тоталитаризма; конструиране на святост; религиозни култове; културна памет

Валентин Воскресенски
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
Българска академия на науките
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
1113 София, БЪЛГАРИЯ
valentin.voskresenski@iefem.bas.bg